

likovna

umetnost

nova generacija *

peda milosavljević

Udruženje likovnih umetnika Srbijske odlučilo je nedavno da ubuduće, svake godine u ovo doba, prizeti izložbu novih članova primljenih u toku godine. I ovo danas ovara prvu izložbu.

U toku 1958. godine Udruženje je dobitilo 55 nova člana. Ovo je do sada naplovodnji naša godina. Setimo se da je Beograd između dva desetka i trideset godina imao u svemu 50 umetnika. Ova impozantna izložba novodobasnih obuhvatava, načalost, sve "novajlike" zglob apstinencije tetraestorice.

Kao što vidite iz ovih podataka, naša zemlja rada umetnika, i kako je mlada i plodna nadaje se da će za nekoliko godina ovo udruženje biti još mnogobrojne.

Međutim, ovaj krov postao je mali, a umetničke pelene i odete nedovoljni da pokriju prekote potrebe potomaka Venere, potrebe koje su mnogostruke. Sa porastom Udruženja u istoj razmeri opadaju krediti za razvoj umetnosti. Uz preporuke da se na sve strane okupljaju ili narucuju umetnika dela za nove izdove, donose se istovremeno druge preporuke o strogoj i svestranoj štednji. I u trenutku ovog naglog porasta naše umetničke populacije, doći će verovatno, po istoj inerciji, i preporuke o kontroli radanja. A radanje je, međutim, nezadrživo.

Tako stope stvari u ovom trenutku, u doba dolaska ovih izlagaca na srpski umetnički svet, dolaska koji se dogodio pod znakom daježivog Vodolije i štedljivog i spreg Raka.

Ova izložba je, međutim, na u-zornom umetničkom nivou i njeni učesnici mogu biti radosni što se njihov rođendan proslavlja pod ona dva značajna i suprotstolna nebeska znaka, koji prete još jednim rođenjem.

Sevaranje je nedeljiva potreba. Ono je nagonsko. Pored društvenih

razloga za razvoj umetnosti postoje i biočki. Zemlja je plodonosna i semena još od pamti veka. U svom detinjstvu, pa i u zrenjanju, umetnik se oseća usamljenjem i onda kad je okružen ljudima. Stvaralačke strasti i pijačanstvo postoje kao preduslovi, tako da se često stvara ni iz čega i na izgled ni za koga. Ali kako se društvo ponosi stvaralaštvom i zahteva da ona glorificišu i kako je stanju da ga razvije kad god je ono inspirisano, može se dogoditi da ono oseti neodoljivu i nagonsku potrebu za svestranim stvaranjem u zajednici sa onima koji su za to stvorenji. I da vas jednog dana pozov u pomoć. Ono je zasada učinilo nizačajno ali samo apstraktan korak. Donešeno je značajno određe bi i preporuke, koje nije u stanju da sprovede kako želi. A nije u stanju da ih sprovede zato što ih je donelo u osrtašu Mecene. Jer ako nema Perikla da ih ostvaria, onda su zakoni metvo slovo. Sta bi bilo od umetnika da Rimu nije živeo Mecen, da od florentijske umetnosti bez Viskontija Rizića, Este, a naročito bez Kozme de Medičija? Sta bi bilo od induske umetnosti bez budinjanosti.

* * * * *
Oravarajući ovu lepu izložbu, pozdravljajući srdaćno i učesnike i goste, molim ih da ove reči prime srcu i budu tumači njihove dobranamerosti.

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

DVA IRAČKA PESNIKA

*Ja ne znam ući u razred
bez pobune začudene krvi;
Tvoj teški pogled krade mi rječitost
ne kažem ni ono što bih mogao.
O, velika sumja izrasta iz dvojci,
iz jada — povorka riječi.
Da krijem ljubav? Niz usne ona govorit,
u očima riječi žive.*

*Zivot me slovima zasuo, ali pamti
daobib učenost ovoga svijeta
za jedan dodir ljubavi,
za ljudu raspusnu noć,
opojnost teškog vina.
Ostavi knjigel! Jer sutra ţta će ti one?
Ispravljaj mladost, dok ti traje krv
pa ako je svjet san, udesi da bude
to san užitka, a ne jadiškova.*

*Da, prilaze praznici. Misliš li
da je savjesti potreban odmor?
Lice ti je ružičnjak sna. Dozvoli
da me sura opajaju njegove ruže.
O, april sam prokleo zbog vrućine,
a evo august pristiže.
Već me samouči gleda, napuštena,
ljetos gorit ću bez mlosti.
Moja tajne nema, dječaci sveznalice;
kad je laž prigušila ljubav?
Saput, pa gmljavine rast,
odlika u danu rorid zjena.
Prezivri smijeh mladića,
kletva starieg učenika.
Na pozdrav objesi odjekuje:
„Dobro jutro, učitelju i njegovoj ljubavi.“*

Ova poema, čuvana u Bagdadu, djelo je učenjaka. U njenoj osjećajnosti i slikovitosti žive najjače tradicije arapske narodne poezije. I kad u njoj govoriti zagubljeni savremenik, on to čini dalekim ritmovima vremena »kad je Bagdad bio Pariz svijet«.

Baland Al-Haidari

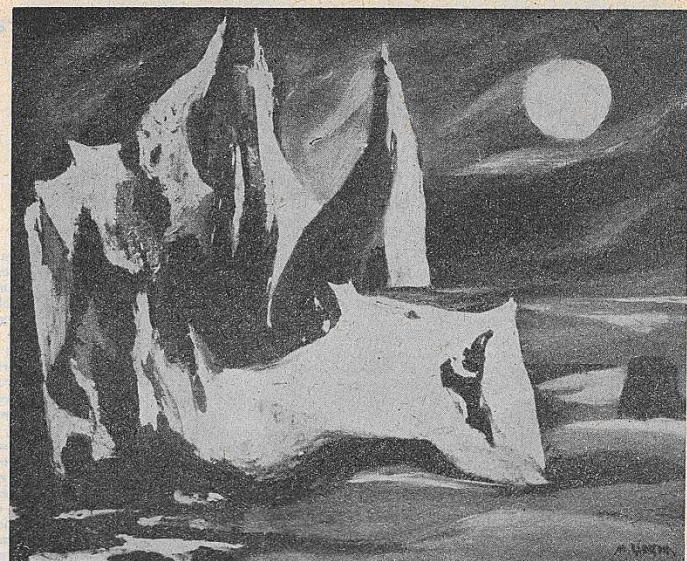
STERILNOST

*Ista ulica,
iste kuće beznadno zatravljene,
ista tišina.
Običavamo govoriti — Sutra smo mrtvi,
i tada se budimo.
Iz svake kuće
glasovi posve male djeće
posviru cestom na danjem svjetlu;
oni će se rugati našemu jučer,
natim iznenadnim ženama,
nasim blistavim i zaledenim očima;
oni ne će znati za ospomene;
oni će biti neznanici od stare ceste
oni će se smijati, jer ne će pitati sebe zašto se
smiju.
Običavamo govoriti — Vrijeme i, njegova doba
odnijet će nas zajedno...
ovdje prijatelj... a onamo plastični dezterer.
Jučer je skrovitost bila češnja,
a možda nismo znali šta govorimo,
dan je na dobima da nas onemisao zajedno,
a onaj je prijatelj bez prijatelja nijek,
ona češnja je sada besramna,
a cestom, istom cestom,
iste kuće, beznadno zatravljene,
ista tišina;
i ovdje, iza zamratrelih prozora,
krupne, iskopane oči,
pronizle iščekujućim djece
zastrane da će dan okončati... cestom.*

Baland Al-Haidari, irački je pjesnik tridesetih godina. Iako relativno mlad općenito je smatran za jednog od najjačih pretstavnika suvremene poezije Iraka. Za razliku od mnogih svojih zemljaka on svoj poeski izraz ne gradi na velikim tradicijama iračke narodne poezije. Oslobođen tega utjecaja, koji ponекad može biti plodnosan, a ponekad koban po vlastitu pjesničku ličnost, Haidari je po svojim pjesmama blizak nekim modernim pjesnicima Zapada. Naravno, on je riječ o izrazu. Po svemu ostalom, melanholični i pasivizmu, smirenjoj meditaciji, on je sin Istoka.

S engleskog preveo Igor ZIDIC

SNOMI COVEĆANSTVA

mila džokić

igra svjetlosti

istinoslovje

/ nastavak sa 4. strane /
me će se izvezuti prelom možda i
značajniji i korejniji od svih
prethodnih. Poslednja književna ge-
neracija ne može ni u kom slučaju
da se nadoveže na ovu genera-
ciju koja u literaturi dominira, jer —
makar i književni život i simpa-
tije bili isti, — njihove su ljudske
sustinske poste različite i njihove su
sustinske komponente poste različite
pri bi i nelogično i bilo da
njih proizvede literatura sustinski i
mentalno istovetna i kontinuirana
sa ovom koja trenutno, kod nas
egzistira.

Kukobi generacija koji se pod-
razumijevaju u svetu odvijaju-
ju, kod nas su doskora imali krakter
borbe za slobodu stvaranja i nisu
toliko bili suprostavljanje generacija
ja koliko grupa i jednomiljenika.
Ta anomalija mogla je nastati su-
mo u određenom istorijskom i dru-
štvenopolitičkom momentu, kad se
se umjetničko stvaranje moralo da
čepati sloboda koju su mu bile ne-
ophodne i uza sve karakteristike
oni nosi nasleda iz predratnih vre-
mena koliko i protivrečnosti me-
đu ljudima kojima je sledovalo da
pose rata našu literaturu ponese.
I kad se galama stisala i od nje
ostalo skoro nista što bi pre-
stavljalo koliko koliko iškrštanju
intenciju, nastupilo je nešto kao
bezglavje. Svi su se bojili vrati-
ći, pokunjeno, nije im ostalo nista
drugo nego da pretresi djebove i
da odahnu, pa da se zburjeno za-
pitaju, što će dalje da rade.

Oni koji više ne drže od bor-
ke groznice i koji u svu te sva-
de nisu ni na kakav način umesani,
bladnokrvni i trezvenje gledaju
na, na tekuću literaturu, pa kad
sve svedu na svoju pravu meru
vide da od sveg tog zahukavanja
gotovo ništa savremenog čo-
veka dobili i da je u krajnjoj liniji ta li-
teratura najmanje duga platića na-
jem čovjeku. Njih se dakle time či-
njeno da mi u našoj literaturi sko-
ro nemamo našeg savremenog čo-
veka zabeleženog, kao što su to
vekovima dñe svi loje dobre li-
terature i što su svi naši junaci, uz
nekoliko izuzetaka, gradeni kao po
nekoj stranoj licenci tako da i za
same njihove tvorce izgledaju kao
posvojci. A sem toga, — mnogi
su od papira i od nekih šarenih
kerpića stvoreni.

Jedan od sabsasnih primera tak-
ve situacije je romanstor i beleš-
kar Bora Čosić, mladić retko na-
čitan o obrazovanju, koji bi, sudeći
po stilu daleko doterao, da se ne
je rodio među katovima knjiga iz
kojih je roči i teorije srkao i po-
stao monežar papirnatog arsenala
koji je njega samog, njegovu li-
čnost progutao. A s druge strane

već pokret neosimbolista — čije
će nam intencije uvek ostati ne-
pozнате — koji je kupujek nekoliko
nesumnjivih pesnika i prozaista
mlade generacije, značio je jedno
nestlaganje i jedan atak na postojje-
će stanje u našoj literaturi, iako se
usled unutrašnje nesazrelosti rastu-
rije pre nego se to i moglo očekivati.

I kako se poslednjih godina kod
nas sasvim lagano i tihu stupu u
literaturu (černi Camila Sijasića ko-
ga je jedan žir izopozadi uveo a
Borislav Mihaljević njegov dolazak
i pismeno potvrdio) i Mirjana Ste-
fanović dolazi pomalo na dopa-
đujući način, sa malo praktike i bez
mnogo zasećivanja i skoro se i
ne primjećuje što ta devojka sa
manje od dvadeset godina u sebi
nosi. Oni koji je prilično rado
štampani u vidu da im se ona jed-
nim drugačijim vidjenjem sveta
protstavlja i da u svu svoju skrom-
nu čistost i neuskost postaje sve
više simptom jedne literaturе koja
danas i na ovom tlu može već da
se stvara. Ta mlada devojka koja
tek što je završila gimnaziju, ed-
bacila je svu nameštenu obiljnost
literata pri piše kao što živi i čak
se trudi tako da piše. Među ost-
alim tekstovima poređ kojih se i
njeni štampuju, ona deluje po-
malo kao cirknali niti je to cinc-
nati niti je naginjanje nečemu slič-
nom; to je više od svega jedno
vredno uplitjanje u život, bez pri-
senaka koji u njoj i inače ne pri-
stvuju i koje ona neće od drugih
ni da primi. I dok svu drugu lom-
u glavu o neke uvozne i domaće teo-
rije čeprkajući po knjigama ili pro-
sto nagadajući, ta devojka se ber-
kočanjem okrenula sebi pa od svo-
je iskreno i neizgradenoj prav-
ozbiljnoj literaturi! Ona se ne utru-
štricava da svoje sâne brige i sâ-
te sitne ljubavi saopšti bez imalo

poetičnosti i opevanja, ali ne i po-
ezije, i zbog toga u ovom trenutku
deluje kao jedno od jakih osveženja
koje je posebno jednostavno
štu u svet poezije da njenu
poetičnost, ustaljenu i umrivenju
do lažnosti, nečim drugim pobedi.
I nasuprot onima kod kojih se
ogleda napor da najobjektivnije život-
ne sitnice u neki duboko literarnu
masku zadenu, ova devojka ostavlja
literaturu prostu i naprečać
ječom nepotzivanim i nezvesta-
čenim ulazanjem u svet. To što ona
pife istinu je za hiljadu beograd-
skih mladića i devojaka, — pa što
ne bi bilo i literarna istina, kad se
već avelinko zna da što je nešto auten-
tentično utoliko je i vrednost nje-
gova umjetnička veća.

Ali, Mirjana Stefanović se ne
stidi da piše o dvojkama koje do-
bjaju i o paštetama koje je jedne
večeri želela da jede i o Dragu-
nu s kojim se kibicuje i ne izmišlja
situatione koje su joj strane i nepo-
zivate i ne povodi se za filozofskim
problemima koji muče ko zna ko-
ga, makar i velikog spisatelja, koja
nja baš mnogo i ne interesuje. Jer,
ona je vaspitana na način kao i ko
zna još koliko devojaka koje su
ustvari tek posle rata živele pa ni-
su ni stige da upoznaju drugačiji
život nego što je ovaj danas i ko-
je su već drugačije nego ostale de-
vojke i na Istru i na Zapadu. Za-
to je ona i vilo aktuelna i vidio
naša i vrlo istinska! Uradila je ona
ono što se pâsco reku usudjuju, po-
gorovo mlađi: — bila je i čep-
kanja po sebi — iškrena. I u ne-
koliko mahova uspela je da skine
masku literarnosti i poetičnosti i da
jednu sasvim ogoljenu materiju pre-
stavi koliko je god moguće oglo-
jenje i da već na prvom koraku
pâsivo jednu veliku osobinu do-
bitih pisaca — da bude jednostavna.

Petar MILOSAVLJEVIĆ

IZ REDAKCIJE

Obaveštavamo čitaoca i preplatnike da će »Polja«
ubuduće izlaziti krajem svakog meseca.

Krajnji rok za primanje rukopisa je 10-ti u mesecu.
Molimo sve one koji žele da budu revizori našeg
lista da nam se najbitnije javi. Rabat iznosi 20%.

Preplaćujte se i širite »Polja«. Godišnja preplata
iznosi svega 200.— dinara.

REDAKCIJA OVOG BROJA ZAKLJUČENA JE
15. SEPTEMBRA 1958. GODINE